
Til: Klima- og miljødepartementet

Enova 2025-2029: akselerere og rulle ut

Formålet til Enova og Klima- og energifondet er å nå Norges klimaforpliktelser. For å få det til trengs oppskalering av kjent og moden teknologi, som allerede kan være introdusert i markedet, men fortsatt er for kostbar til at den blir tatt i bruk i stor skala. Ettersom at tiden er svært knapp, mener Bellona at Enova i større grad må fokusere på å *akselerere*, heller enn å *utløse*.

Dette vil bety at det årlige Enova-budsjettet må flerdobles for å sikre tilstrekkelige investeringer i og for industrien, samt til andre formål i Enovas eksisterende portefølje. Samtidig må staten gjøre det tydelig at Enova skal gi industrien et tydelig, langsiktig program for klimakutt. Det holder ikke at Enovas eksisterende punktutslippsprogram skal tildele uvisse og svært begrensede summer fra år til år.

Dersom Enova ikke får et slikt tydelig oppdrag, må staten opprette et separat system/ordning som skal sørge for investeringsbeslutninger og store klimakutt i industrien på kort sikt. Hovedvekten bør ligge på prosjekter som gjennomfører store utslippskutt innen 2030 eller tidlig på 2030-tallet.

Delmål

Målet om å bidra til utslippskutt må gjelde *både* kvotepliktige og -ikke kvotepliktige utslipp mot 2030 og 2035. Enova kan allerede i dag støtte markedsintroduksjon av tiltak i kvotepliktig sektor. Bellona mener Klima- og miljødepartementet må gjøre det tydeligere at Enova skal støtte *akselerering* og *utrulling* av klimatiltak.

Dette er i tråd med Miljødirektoratets analyser. Direktoratet skriver at dersom Enova skal være et virkemiddel for å rulle ut teknologi, og hvis formålet er rask skalering og utslippskutt, må Enovas mandat endres.¹

Bruk energi effektivt

Klimakutt per kilowattime bør være et sentralt kriterium i Enovas tildelinger. Dette bør også være en del av Enovas prosjektvise rapportering.

Statens virkemiddelapparat kan og må ta hensyn til begrensninger på kraft, areal og biomasse.

Miljødirektoratet sier for eksempel at CO₂-fangst og -lagring (CCS) krever kraft, men betydelig mindre enn mange andre klimatiltak. De fleste former for CO₂-gjenbruk, spesielt til produksjon av drivstoff, krever derimot enorme mengder strøm. Skal flyselskapene bytte ut dagens jet fuel med en syntetisk variant basert på (grønt) hydrogen og fanget CO₂, vil dette kreve flere titalls TWh². I tillegg er klimaeffekten svært tvilsom. Derfor bør avtalen med Enova eksplisitt utelukke Enova-støtte til prosjekter som har planer om å produsere drivstoff basert på hydrogen og CO₂-fangst. Dette vil også være i tråd med Enovas historiske rolle som foretak for energisparing, og i tråd med en stadig voksende erkjennelse av at strøm er en begrenset ressurs. Slike avveininger er en sentral del av konklusjon i rapporten til Klimautvalget 2050: *Veivalg i én sektor som leder til løsninger som bruker mye av én eller flere ressurser, begrenser derfor hvilke muligheter andre sektorer har.*³

Eget program for industri og avfallsforbrenning

Land som Nederland, Tyskland og Frankrike har innført eller er i ferd med å innføre støtteordninger som skal kutte industriutslipp i stor skala, ikke bare i innovative prosjekter men ved 1) å ta i bruk moden teknologi i nye applikasjoner, og 2) rulle ut løsninger for hele sektorer.

Miljødirektoratet peker på CO₂-fangst og -lagring på industrianlegg som det største tiltaket som både kutter utslipp både på kort og på lang sikt. CCS for avfallsforbrenning kommer også høyt opp på lista, i tillegg til at CCS er den eneste løsningen som tar utslippene fra avfallsforbrenning ned mot null.

¹ Miljødirektoratet (2024): *Klimatiltak i Norge: Kunnskapsgrunnlag 2024*, s. 15.

² Bellona (2021): *Brief: Problemer med karbonfangst og -bruk*.
<https://network.bellona.org/content/uploads/sites/2/2021/05/Bellona-Brief-CCU-05.05.2021.pdf>

³ Klimautvalget 2050. <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/479/2023/10/Klimautvalget-2050.pdf#page=268>

Ifølge Miljødirektoratet er CO₂-fangst og -lagring på industrianlegg det største tiltaket både på kort og lang sikt⁴. Det er altså ingen tvil om at staten kan og må støtte og legge til rette for CCS for industrien umiddelbart. Enova er statens største støtteordning for klimateknologi, og har allerede et punktutslippsprogram. Men de økonomiske rammene for bevilgningene er i praksis altfor begrenset til å utløse storstilt utrulling av teknologi. Dersom Enova ikke skal ha ansvar for å utløse CCS-investeringer for norsk industri, må staten gi oppgaven til noen andre.

Oslo Economics har på oppdrag fra Energidepartementet analysert virkemidler for CCS.⁵ Rapportforfatterne anbefaler en subsidieordning som rettes mot fangstleddet i kjeden, og som kan støtte CCS for både fossile og biogene utslipp.

Infrastruktur for transport og lagring av CO₂ er en nødvendig forutsetning for investeringer i CO₂-fangst. Det bør ikke være Enovas oppgave å sørge for dette. Men Enova må samspille med blant annet Gassnova for å sikre helhetlige og forutsigbare rammevilkår som utløser investeringer i CCS.

⁴ Miljødirektoratet (2024): *Klimatiltak i Norge: Kunnskapsgrunnlag 2024*, s. 155

⁵ Oslo Economics (2024): *Virkemidler for karbonfangst fra industri og avfallsforbrenning*.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/c3cd704376fb43f9ac854934e2e25786/virkemidler-for-co2-handtering-i-industri-og-avfallsforbrenning.pdf.pdf>